ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE

LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA

HERMA KÜRSCHNER.

Br. 10. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.

TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

SADRŽAJ:

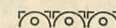
ZA VJERU I DOM

: LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU :
ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

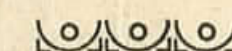

UREDILA

: : : LITERARNA SEKCIJA MARIJINE : : :
KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

PETO GODIŠTE.

U ZAGREBU
TISKARA HRVATSKOG KATOLIČKOG TISKOVNOG DRUŠTVA
1912.

SADRŽAJ

LISTA „ZA VJERU I DOM“ GODINA V.

Članci poučni:

Članci poučno-zabavni:

Pjesme:

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 10. ZAGREB, 1. PROSINCA 1912. GOD. V.

Našim cijenjenim pretplatnicama.

Evo smo na domaku prve godine našega rada „Za Vjeru i Dom.“ Kada smo Vam u siječnju poslale prvi broj rekosmo, da se s velikom ljubavlju i mnogo dobre volje laćamo svoje teške i važne zadaće. Veliku smo ljubav stavile u svoj rad, jer raditi na polju čiste, katoličke štampe, koju naš list zastupa, rad je plemenit i uzvišen, rad je uistinu za Boga i dom. Ima li dakle rada, koji zaslužuje veću ljubav, više dobre volje? Sada na domaku prve godine, što mi uređujemo list, stupamo pred Vas mirnim srcem i vedrim čelom, pridonesle smo svoje zrnce, moleći Boga da bude ono gorušično, koje se razvije do velika plodonosna drva. — Stupamo pred Vas pune nade, da će te nas i u buduće još većma podupirati, još većma nastojati da raširite naš list među svojima prijateljima. Ta ne bi smjelo biti prave katolikinje, kojoj ne bi na srcu ležala katolička štampa, koja ne bi shvaćala da joj je sveta dužnost nastojati oko procvata i njezina proširenja.

Mnoge naših cijenjenih pretplatnica, zahvalno to ovdje ističemo, toplo se za naš list zauzele, te ga po mogućnosti širile, tako te možemo reći, da nam je broj pretplatnika znatno narastao.

Jedno samo ne možemo razumjeti, da ima ljudi, koji mogu mirne duše vratiti 9. broj. Tko list nije kanio držati, mogao je vratiti prvi broj, a ne tek deveti. Ne mogosmo prešutjeti ovu, recimo blago, žalosnu činjenicu.

Naše dosadanje suradnice i suradnike molimo, da nas i u budućem godištu revno potpomažu, tako da nam svaki broj što ljepši ode u ruke naših čitateljica. Uvjerene da će nas i dalje podupirati naše suradnice i suradnici, ta radi se za slavu Božju, ako se radi za vjeru i dom!

Uredništvo i uprava lista:
„Za Vjeru i Dom“.

Žene u Evanđeljima.

Marija Salome.

Marija Salome bijaše kći Kleofe i Marije, rođakinje Bl. Djevice Marije, a udala se za Zebedeja, ribara iz Galileje, koji po svoj prilici obitavao u samoj Betsaidi ili pak vrlo blizu nje. A isto tako se čini, da je porodica Zebedejeva bila u ovome kraju jedna od uglednijih, što se dade zaključivati iz činjenice, da je jedan od sinova te porodice bio dobro poznat s Anom, velikim svećenikom.

Saloma, bila je ona žena, za koju nam pripovijeda sv. Evanđelje, da je pristupila k Spasitelju i molila za obadva svoja sina, da bi jedan sjedio s desne strane, a drugi s lijeve Spasitelju, u njegovu kraljevstvu.

Salomu poslije susrećemo pod križem Spasiteljevim i kod Njegova groba.

Razložit ćemo samo neke momente u životu Salome.

* * *

Kao **majka** udara nam u oči Saloma, kad za nju pripovijeda sv. Evanđelje slijedeće: „Tada pristupi k njemu mati sinova Zebedejevih sa sinovima svojim, klanjajući mu se i moleći ga za nešto. Koji joj reče: Šta hoćeš? Reče mu: Zapovjedi da sjede ova moja dva sina, jedan s desne strane tebi, a jedan s lijeve strane tebi, u kraljevstvu tvojemu. A odgovarajući Isus, reče: Ne znate šta ištete. Možete li piti čašu koju ću ja piti? Rekoše mu: Možemo.“ i t. d.

O trima već majkama bilo govora u ovim našim člancima, naime o Elizabeti, Photini, Kananejki, a sada nam je govoriti o Salomi, koja je pripadala sa cijelom svojom obitelji među prve Kristove vjernike. Za živu vjeru Salominu u Spasitelja svjedoči nam sv. Pismo, koje nam kazuje, da se Saloma klanjala Kristu, što nas se osobito doima, jer je Saloma bila u vrlo blizom rodbinstvu s Marijom, Majkom Božjom.

Ima još, hvala Bogu, u nekim našim krajevima običaj, da ne samo braća, već i roditelji, a naglasujemo majke, jer govorimo o Salomi, iskazuju osobitu čast i počitanje svojim sinovima svećenicima. Dakako, modernim ženama pričinit će se takav običaj lud, i ne će naći dovoljno riječi, kojima bi ga žigosale. A ipak taj običaj sasvim je razborit i pravedan. Valja imati na umu veliko dostojanstvo svećenika, valja u svećeniku gledati ne samo običnog čovjeka, već čovjeka, kome je dana vlast, kakove ne samo nemaju stvorovi na ovoj zemlji, već je nemaju stvorovi ni u nebu. A u drugu ruku, kad netko postane svećenik, biva on nekako istrgnut iz uskog rodbinskog kruga, da uzmogne biti, kako lijepo veli apostol Pavao, svima sve. Istina, ove naše riječi pričinit će se današnjim ženama, napose majkama, odviše trpkima, jer današnji svijet računa više s čuvstima, negoli sa zdravim načelima. Pa kako to nije drugdje u redu, tako nije ni ovdje.

Ne bi nipošto bilo kršćanski, kad bi majka kojeg svećenika mislila i govorila: „Ta on je samo sin moj!“ Takova šta ne će nikada ni pomisliti prava kršćanka, jer znade, da bi to bilo donekle preziranje uzvišenoga svećeničkog dostojanstva.

Po plodovima pozna se drvo. Tako i Salomu upoznajemo po njezinim vrijednim sinovima, koje je Spasitelj odabrao za svoje apostole, a oni se, kako to znamo iz Evanđelja, odazvaše tome uzvišenome i mučnome pozivu ostavivši smjesta kuću roditeljsku i pošavši za Isusom. Da Jakov i Ivan stariji nijesu bili odgojeni u živoj vjeri i očekivanju Spasitelja, po svoj prilici ne bi se bili odazvali tako spremno pozivu Isusovu. Saloma, njihova majka, brinula se za potrebe duševne. Ona je odgajala svoju djecu u strahu Božjemu, izvoru kreposti. Kad su Jakov i Ivan stariji izjavili svojim roditeljima, da idu za Isusom, nijesu im pobožni roditelji stavljali zaprjeka, kako danas znadu stavljati roditelji svojoj djeci, koja hoće u samostan, šta više roditelji tih dvaju apostola bili su srećni, što ih je Isus pozvao.

Da i katolička majka uzmogne uzgojiti svoju djecu, kako to Bog zapovijeda, od potrebe joj pobožnost. Sveti apostol Pavao veli, da je pobožnost za sve korisna, kako ne bi bila za tako znamenit posao, kao što je uzgajanje djece. Da, bez pobožnosti nema uzgoja. Danas se tuže roditelji na školu, da ne uzgaja, učitelji opet tuže se na roditelje. Međutim, kako mu drago bilo, mladež je naša raspuštena, a krivnja je ponajveća na onima, koji bi mladež morali uzgajati,razumije se ne samo riječima već i djelom. Ne uzgajaju oni, koji su dužni uzgajati, jer nijesu pobožni. I dok ne zavlada pobožnost u svima mjestima, kuda se mladež kreće, nema ni govora o uzgoju.

Istina, za uzgajanje traži se i poznavanje načela, po kojima treba uzgajati. No katolička majka i poznaje ta načela, ako i ne onako, kako možda mnoga školovana učiteljica. Potrebno znanje za uzgajanje crpa katolička majka iz katekizma, Biblije, riječi Božje, što je sluša u crkvi redovito, ako joj ikako moguće svake nedjelje blagdana i to ne samo prije podne, već i poslije podne. Uostalom, što valja osobito naglasiti, kršćanskim roditeljima, koji su zadobili kod vjenčanja pravo na potrebne milosti za savjesno vršenje roditeljskih dužnosti, pomaže osobito dragi Bog.

Sveta pak Crkva pruža po različitim društvima mnogo znanja i pobude za katolički uzgoj. Napose valja spomenuti i preporučiti materinska društva.

Samo pobožne majke ispunit će svoju odgojnu dužnost, kao što je ispunila pobožna Saloma, privedavši svoje sinove Gospodu Isusu, jer uzgajati znači, kako veli kratko i lijepo neki pedagog, privoditi mladež k Isusu. A k Isusu se dolazi po sv. Crkvi, jer sveta Crkva i jest uzgojni zavod za cijelo čovječanstvo, gdje se ljudi usposobljuju za srećni život u vječnosti. Zato ne će kršćanski roditelji odgađati krštenje svog djeteta, kako to čine neki nezazboriti ljudi u gradovima, već će dijete odmah dati krstiti. Tako rade roditelji, koji ljube svoju djecu, jer svetim se krstom djeci briše istočni grijeh, otvara im se kraljevstvo nebesko, postaju djeca Božja, ljubimci i braća Isusova. Svetim Krstom postaju djeca članovi sv. Crkve. Kršćanski će naši roditelji još prije navršene 7. godine dječije, voditi djecu katkada u crkvu, da se već na to za rana priviknu, pa im uz pohod crkve u nježna srca usaditi kratku pouku. Kad pak djeca navrše 7 godina, onda su dužna vršiti crkvene zakone, roditelji su dužni im nesamo dopustiti, već i riječju i djelom bodriti na savjesno vršenje vjerskih dužnosti. Isto tako će roditelji sve učiniti, što je do njih, da se ispuni želja Svetog Oca, želja dragog Spasitelja, da se djeca od 7. godine počinju pričešćivati i to često, vrlo često, da, ako je moguće i svaki dan. Nastani li se božanski Spasitelj u dušama, djece, ne će tako lako ući u njihove duše vrag i svijet.

No kako roditelji ne mogu podati znanja, koja su mnogima i mnogima potrebita da uzmognu zadovoljiti zbiljskim potrebama ovoga svijeta, osnovane su zato škole. Kaošto mora vladati strah Božji, pobožnost u domu, tako mora vladati i u školama, tima zamjenicama roditeljskog doma. Ali, ali — na žalost, danas hoće mnogi otrći školu od njezinih korijena doma i Crkve, pa je proglasiti autonomnom, ili kako vele „Slobodnom“. U tu „školu“ ne bi smio svećenik ni zaviriti, a u takovoj školi ne bi se smjelo ni o Bogu šta govoriti. Na žalost takovih već „škola“ i imade u jadnoj Franceskoj, a neki bi u nas željelji takovih škola. Zato katolički roditelji, katoličke majke, budite na oprezu, i ne dajte da vam framazuni otmu vašu djecu — krv vaše krvi, kost vaše kosti. A ne će Vam jedino onda oteti, budete li i sami dobra djeca svete katoličke Crkve, pa radili za konfesionalne škole i u takve slali svoju djecu. Samo onda je škola uzgojni zavod kada katolički duh prožimlje čitav rad u školi, a to biva u konfesionalnim školama, a takovih mi na žalost nemamo u Hrvatskoj, osim nešto pučkih škola u Medjimorju, a u samoj Hrvatskoj imamo neke škole, koje su u rukama redovnicama obzirom na učiteljska lica.

Saloma nije svoje sinove privela k Spasitelju kao obične vjernike, već kao one, koji su sve ostavili i pošli za Spasiteljem. I u tome trebale bi katoličke majke nasljedovati Salomu, te tako uzgajati svoju djecu, da se djeca, pozove li ih Bog u stalež redovnički ili svećenički doista i odazovu tome pozivu. Često puta čuje se i u nas mnogo prigovora protiv života nekih svećenika. Dok je svijeta i vijeka bit će vazda među pšenicom i kukolja, među dobrim katolicima i zlih, među dobrim svećenicima i zlih. No sigurno je i to, kad bi roditeljski domovi bili potpuno kršćanski, tada bi i bilo manje loših katolika, manje loših svećenika. Utječe li uzgoj doma na laike utječe sigurno i na svećenike, ako i ne u tolikoj mjeri. Krasne u tome pogledu riječi upravio je kardinal Breslavski na svoje stado. Evo ih: „Crkva vas pozivlje četiri puta u godini da molite za svećenike i umnoženje svećeničkog poziva. Vi to činite; ali vi morate, jošte više činiti, vi morate u vašim obiteljima buditi i gojiti svećenički poziv, tako da njegujete u vašoj djeci od rane mladosti pobožnost i strah Božji. To treba da duboko usadite u njih, jer zrak, u koji stupaju, kad ostavljaju roditeljsku kuću, nije povoljan za svećeničko zvanje, već protivan i neprijateljski. A koliko li traže naše današnje prilike od svećenika? Koliko žrtava mora svaki dan prinijeti, kolikim se mukama izvrći? Kakav li primjer mora podavati vjernicima, i kako budno mora paziti, da izbjegne i svakoj sjenki za svoj uzvišeni stalež? Vazda mora misliti, da nije čovjek ovoga svijeta, već čovjek Božji, koji Božju riječ i stvar zastupa kod naroda, a narodnu riječ i stvar kod Boga! Kako je ipak zaslužno za katoličku obitelj takove svećenike podavati Crkvi!“

Oko roditeljsko, napose majčino prati djecu i izvan kuće, da djeca ne zapadnu u zla društva, jer je poznato svima, da opako društvo lako i najboljega pokvari. Baš i zato osnovani su različiti katolički zavodi za mladež, da ona u njima nađe zaklon od pokvarenog svijeta. Valjani roditelji, kad šalju na dalnje nauke svoga sina ili svoju kćer, tad će ih nastojati smjestiti u katoličke zavode, danas više, nego ikada, jer je vrlo teško naći obitelj, koja bi bila ne samo dobra, nego bi mogla i htjela budnim okom pratiti sve korake povjerenog im djeteta.

Molba, koju je Saloma upravila na Isusa radi svojih sinova ukazuje nam se nečednom, ali možemo je lako razumjeti, kad se sjetimo, da je Saloma tako molila prije, negoli je Isus poslao Duha Svetoga. A znano je, kako su i sami apostoli upadali u pogrješke i kriva mnijenja o kraljevstvu Božjem, dok nijesu primili Duha Svetoga. A Sv. Krisostom veli za Salomu, da je tražila prva mjesta za svoje sinove u kraljevstvu Kristovn, a nipošto u kraljevstvima ovoga svijeta.

Saloma kasnije i sama slijedila je primjer svojih sinova, i postala vjerna **pratilica** Isusova i na samom križnom putu i pod križem Isusovim bilo ju je vidjeti.

Jest, Saloma nije se stidjela Isusa ni kad je na križ razapet bio. Tako i prava katolikinja ne stidi se svoje vjere ni u vrijeme,

kada je vjera izvrgnuta velikim napadajima, kaošto je to na pr. u današnje vrijeme.

Saloma napokon s ostalim pobožnim ženama hrli rano nedjelju u jutro ka grobu Isusa, da mu pomaže tijelo, po židovskome običaju, dragocjenim pomastima, ne bojeći se od stražara, koji su stražili grob Spasiteljev.

Kao što od Salome, tako i od drugih žena, o kojima smo pisali ove godine, mogu se mnogome naučiti naše katoličke žene. A i treba da se nauče, hoće li biti same srećne za vječnost i vremenitost, hoće li usrećiti i narod svoj. *Pedagog.*

U samoći . . .

Samoća, mir i pokoj noći tihe,
U tajne kraje dušu bolnu nosi;
U carstvo sreće — carstvo neslućeno,
Gdje biser, zlato travu čarnu rosi.

Gdje poj slavulja uspavlja te slatko,
Nad glavom nježne melodije reda,
A duša puna opojnoga čuvstva
Za l'jepim rajem od čeznuća gleda.

I ja sam časkom zavezla se tamo;
Gdje sjetno dršće jasminovo granje,
Gdje miri cv'jetak bio i prel'jepi,
Gdje počivaju zlatne moje sanje.

Tu prvi drhtaj ćutjela sam srca,
Tu prve pjesme nizala mi duša,
Sad čujem samo odjek one sreće,
Taj odjek opet bolno srce sluša.

Tu prvi puta gorjele mi grudi
I mlada duša puna ideala,
Kad čarna nojca spustila se lako,
Na nebu zv'jezda titrala je mala.

I sada gori vatrom ovom,
A moja pjesma dršće od čeznuća
I opet slušam tajne one glase,
Iz plačne zjene mili suza vruća.

Milka Rožić.

Euharistija u životu i spisima svetih žena.

U tišini, kada se poslije dnevnoga rada vraćamo u svoj skromni kutić, razmišljamo o životu, o sadašnjosti s njezinim borbama i prevratima, na zahtjeve, koje ona stavlja, osobito nama ženama. Nametnula nam je borbu za opstanak, pretresući naše životne uvjete i interese, izrabljuje našu snagu na sve strane.

Istina, povijest bilježi mnoge burne prevrate, koji su tisućljetne ideale potkapali, ali nam ujedno i bilježi uzore, koji su živjeli u tako prevratno doba, slično našemu, no stajali su čvrsto, prevrati nijesu uplivali na njih.

Jedno samo stoji nepokolebivo, kod sviju nas, a to je onaj veliki i glavni cilj: Bog i vječnost! Do toga cilja doći ćemo to sigurnije ako često gledamo na one, koji su diljem cijele povijesti pokazivali put do njega. Za nas katolikinje su to osobito one svete žene, koje su stajale kao svjetionici u burama vremena. Ni jedna oluja nije mirno svijetlo njihovo ma samo malo ustitrala. Uzvišeno, svečano i jasno pokazuje gore. One rasvijetljuju snažno i naše doba i pokazuju nam pravi put u opasnoj buri.

Velik je broj tih žena. Rodio ih je vjeri odani i religiozno topli srednji vijek. Nije nam sačuvana samo svijetla i sjajna uspomena na njih. One se hvatale pera, te spisi njihovi zbore za sva vremena. U tim spisima vidimo religiozno, svečano, visionarsko gledanje očima duše. Pokazuju nam slike, kakove tjelesne oči ne mogu vidjeti. Slike pune tajanstvene moći praizvora ljepote, vječnoga sunca. Razabiremo neizkazanu čežnju za sjedinjenjem s Bogom.

Sav žar vjere, utonule u Bogu proizlazi iz tih spisa. Sadržano je u njima tako usrdno sjedinjenje duše s Bogom, takova posvemašnja odanost, takova uvijek goreća želja za Njegovim milostima, da se svako zemaljsko ganuće osjeća kao elemenat, koji buni, pa se odstranjuje. A naša pobožnost? Mi smo postali tako trijezni i proračunani. Pobožnosti našoj manjka dubljina svetih žena, jer je moderni život tako zaposlen, te raspršuje snagu naše duše. Ta se snaga gubi kao voda izlivena na ravno tlo. Ne ima u našoj pobožnosti onog divnog velikodušja, jer se nikada ne oslobađamo zamka, što nam ih svagdanji rad stavlja. Razne tendence današnjeg doba obuzele su tako naše misli, da nam konačno manjka i prostodušje i poniznost vjerskoga života.

Na žalost bili su spisi ovih svetih žena dugo zaboravljeni, a i današnja izdanja proračunana su samo za uže krugove. To je donekle i razumljivo, jer su ti spisi iz doba, koje je nama strano, kad se drukčije osjećalo i izražavalo, nego danas.

Možda nijesu našoj intelektualističnoj dobi tajanstvene ljepote slika pojedinih spisa, koje po sebi imadu veliku poetičku vrijednost, dosta razumljive. Srednji je vijek rado slikao jasnim bojama i volio govoriti u poredbama.

I svete su žene, da budu razumljive, služile se zemaljskim poredbama za svoja nebeska viđenja. Ove objave svetoga prostodušja, kojima se božanske tajne čine razumljive čovjeku, ova žarka prikazivanja čiste duševne ljubavi i sjedinjenja s Bogom, ne mogu se obuhvatati sjetilima, već isključivo samo dušom. Nekoja mjesta upravo sjećaju na Salamonovu velepjesan ljubavi, tu zadnju i najvišu objavu mističkoga sjedinjenja s Bogom. Takovi spisi nijesu svagdanji kruh za svakoga i za svaki dan; oni su, da tako reknemo, jelo za svečane dane i za odabrane.

Ti spisi nijesu postali sveopće blago za puk, da u dušama, kao dobro sjene niču uvijek novim dobrim plodom. Preraditi ove spise ne bi ni bio lagan posao. Treba da ih obradi pisac, vrstan literarni historičar, i ujedno psiholog fina osjećaja. A da se prerade, kolike bi bilo koristi, koliko bi dobra proizvela duševna disciplina, koju neumoljivo od nas traže one stare knjige.

Nijesu ti spisi od male vrijednosti. Danas se duhovni život srednjega vijeka na novo cijeni, pače i u logoru onih, koji su davno već doživjeli vjerski brodolom. Srijednji se vijek ne osuđuje više naprosto kao mračnjački, već se svima sredstvima historičke kritike otkrivaju uzroci i učinci velikih duševnih evolucija onoga doba u pojedincima i u masama. Naše doba stoji tehnički i rekli bismo gotovo samo tehnički na velikoj visini, ali počinje se opažati čežnja za vjerom, oduševljenjem, harmonijom onih vremena, kada je bilo moguće, da jedna jedina religiozna misao prođe kao strijela po svim narodima i ujedno ih na djelo pobudi. Riječ: „Bog hoće!" u križarskim vojnama vječni je spomenik velike vjere i jednodušne nesebičnosti srednjega vijeka.

U ritmu onoga doba stupale su i žene. Nijesu tražile novih putova, ništa nijesu iščekivale, vjera u Euharističkoga Boga i posvemašnje žrtvovanje Njemu bilo je vječno svijetlo u njihovim dušama. One su stavile ruku na plug i nijesu se ogledale. Od mladosti već počinje za njih život žrtve, i baš svete žene srednjega vijeka, koje su i riječju i pismom zborile, postigle su, ne samo svrhunaravnom redu, već i naravnome, gotovo nadčovječnu veličinu.

Sv. Hildegarda od Bingena (1098.—1179.) bila je u 12. stoljeću uzor junačke ženske kreposti. Već kao dijete povjerili su ju samostanu. Ona ostaje, dok kao starica od sedamdeset i jedne godine ostavlja svoju ćeliju i ide na počin. Utemeljila je na Rajni dva samostana. Začuđuje nas svestranost ove žene. Ona je bila graditelj, puste divlje krajeve obraća u plodno zemljište i gradi na njima crkve i

samostane. Ona je glavarica, koja je svoje samostane dovela do najvišega stupnja duševnoga života, ali i do neumorna i svestrana ženskoga rada; poznaje prirodu, liječnik je, piše popularno — medicinske knjige; pjesnikinja je, koja opjeva najveće tajne vjere. Još kao starica ide daleko od svoje domaje da uči i opominje na pokoru. Piše listove, pune snage i mudrosti papama i kraljevima, knezovima i opatima, svećenicima i svjetovnjacima. Njezina književna ostavština puna je teološkoga znanja, mistična gledanja i snažne, poetičke ljepote.

Premda je ta rijetka žena bila obdarena tolikim milostima, ona ostaje ponizna. Naziva se krhkom posudom, bijednim stvorom bez jakosti i mudrosti. Poziva se uvijek na to, da svoja objavljenja nema od same sebe, već iz živoga svijetla i jasna izvora Božanstva. U svim njezinim djelima i listovima, roni žarka njezina duša u tajne sv. Euharistije.

Ustanovu i bitnost sv. Mise tumači jasnoćom, koja je za ono rano doba jedina. Služi se dubokoumnim slikama, da razjasni pretvorbu kruha i vina, ali izjavljuje da se ovo veliko otajstvo, samo u strahopočitanju i sv. vjeri može upoznati. Kako su ju cijenili učenjaci, dokazuje nam to, da se jedan učitelj teologije na nju obratio pitanjem o bivstvu Božjem. Odgovor njezin priznaje se i danas još kao oštrouman i izvrstan.

U djelima sv. Hildegarde nije samo teološke oštroumnosti, nego i mističke mekoće i poezije. Lijepe su slike, kad veli, da je pet rana Spasiteljevih posvetilo pet sjetilja čovječjih, ili kad veli, da je rumena krv Sina Božjega rasvijetlila nebesa. Listovi, koje šalje papi Hadrijanu IV. puni su pjesničke mašte. Bodri njega, koji je buntovni Rim imao primiriti, na jakost, piše mu da u neprijateljskom gradu susreće krvoločnost lavice i jakost leoparda. Pozivlje papu Aleksandra III. neka bude zvijezda Danica, koja navješta sunce novoga dana poslije tame, koju je prouzročio raskol pod Barbarosom.

Nijedna žena novijega doba nije dostigla sv. Hildegardu u mnogostranosti a kamo ju pretekla. Sva svoja djela znala je ujediniti u Kristu Gospodinu. Piše li list Barbarosi, iskren i pun ozbiljnih opomena na pokoru, kako se danas ne bi nitko usudio pisati kojem zemskom velikanu, poučava li u tihoj ćeliji samostana svoje novakinje, ozdravlja li zabrinutoj majci bolno dijete, upravlja li svoje oči na nebeske visine, Krist je njezin početak i svršetak, Njega proslaviti i Njemu služiti sadržina i svrha njezina života. U tom je smislu ona riješila svoju veliku zadaću, i sjaji danas još kao uzor ženama u njihovim duhovnim težnjama.

U drugoj polovici 13. stoljeća sjaji samostan Helfta u Saskoj kao svijetli otok u onim vremenima. Duhovni život srednjega vijeka bio je u najljepšem cvijetu. Iz Italije dolazi onaj veliki pokret, koji je franjevačko siromaštvo prozvao kraljicom. Ne samo odabrane duše

u samostanskim zidinama, već i svjetovnjaci svake dobe i staleža prionuli su za taj pokret. Cijela se Evropa divila jednoj sv. Elizabeti, koja sa visine svog položaja dragovoljno silazi do najnižeg poniženja.

Tri su duvne proslavile samostan u Helfti: obadvije Mehtilde i sv. Gertruda velika. Sve tri napisale su neumrla djela.

Spisi Mehtilde od Magdeburga (umrla g. 1290.) jesu himna hvale. Već njihov tajanstven naslov: Tekuće svijetlo božanstva, pokazuje dubokoumnu simbolistiku. U neiscrpivim poetičnim slikama prikazuje se Bog njezinoj duši, i uzdiže ju do najviše visine religioznoga promatranja, onda u najdublje dubljine propasti. Njezino opisivanje pakla sjeća na Divinu komediju. Nitko nije ljubav k Bogu žarkije prikazivao. Sva njezina misao teži Bogu. „Njemu najvišemu, koji se prigiba u najnižu dolinu.“ Vidi Gospodina u sv. Hostiji kao bijelo janje s crvenim ranama na krvavom križu.

Druga Mehtilda, sv. Mehtilda iz roda baruna (Freiherrn) von Hackeborn. (umrla g. 1299.) Njezino glavno djelo zove se: „Knjiga osobitih milosti.“ Ako je prva Mehtilda u svojim spisima puna vatre i revnosti, to odaju spisi druge Mehtilde ljupkost i nježnost ljubavi Božje. Ona vidi Srce Božje kao veliku dvoranu, a u sredi vlastito srce, kao kućicu od cedrovine. A Gospodin joj govori: „Tako je duša tvoja uvijek zatvorena u mome srcu, a Ja u srcu tvoje duše.“ Najljepše je mjesto njezine knjige jest ono, gdje Gospodin njezino srce u Sebe zakapa. On hoće biti nad njom ufanje i radost, za njom njezina čežnja, pred njom ljubav, na desno hvala, koja čini njezina djela savršenima, na lijevo zlatni naslon, koji ju podržaje u tugama. Vidi Srce Gospodinovo kao prozirnu svjetiljku, iz koje neprestano teče, a nikad ne uzmanjka. Preporuča čestu sv. Pričest. Gospodin sam ju poučava: „Što se čovjek češće pričešćuje, to dublje roni u Mene, to čistija biva njegova duša. Njegova se duša to više širi, što češće duboko Božanstvo prodire u nju, pa ga onda uzmogne i primiti.“

Treća velika duvna samostana u Helfti sv. Gertruda (umrla g. 1301.) opisuje u svojoj knjizi: Poslanik božanske ljubavi još gorljivije slasti sjedinjenja sa Spasiteljem u sv. Euharistiji. Veli se o njoj da bi bila i kroz mačeve hrlila k ovom svetom Sakramentu. Sv. Mehtilda shvaća jednostavnije tajne sv. Euharistije, njezina su naučanja neposredna i naravna, dok su spisi sv. Gertude puni teško shvatljive simbolike.

Ona se vidi kao bijedna biljka, koja u blizini Božanske vatre usplamti, no s vlastita nehaja gasne i pretvara se u ugljen. Ali ukaže se Gospod, i njoj se pričinja, kao da ju napaja vodom i krvlju svoga srca. Onda ona postane zeleno drvo, koje ima svoje korijenje u rani Srca našega Gospoda. A kada u sv. Pričesti prima tijelo Gospodinovo, osjeća na novi čudnovati način, kako kroz grane i lišće prodire Njegovo Božanstvo i Čovječanstvo, kao što zlato sjaje kroz kristal. Plodovi toga mističnoga stabla koriste vojujućoj, trpećoj i slavnoj crkvi.

Kod druge Mehtilde, kao i kod Gertrude glavnim je predmetom razmatranja sv. Misa i crkvena godina. Pored sve ljepote, ne manjka ovim knjigama prave kršćanske praktičnosti.

Ma da su slike, koje se pred našim duševnim očima ređaju, pune žarkih boja, ipak nema u naukama, koje nam podaju išto, što nam se čini čudnovatim ili stranim. Tu se preporučuju stare, dobre kreposti, koje su i danas još jedina podloga za pravi kršćanski život: strpljivost, samozataja, zahvalnost, ljubav bližnjemu; tu se prijateljska osjećanja oplemenjuju u ljubavi Gospodinovoj; sve je obavito kristalnom atmosferom vjere. Sveti mir struji iz ovih spisa. Duvne iz Helfte nijesu kao Hildegarda od Bingna stupile u borbu vremena. Njihovi su spisi hortus conclusus, zatvorena bašta. Ako je život i rad Hildegarde sličan velebnom romanskom hramu, koji omašnim stupovima i zidinama stoji na zemlji, u spisima duvnâ iz Helfte počinje gotika razvijati čarobnu svoju ljepotu. Duša pozna samo jedan cilj: Gore Gospodu! U visokim je dvoranama, u koje svijetlo dana prodire kroz šarolike prozore, blagi sumrak i tišina, koje ne može buniti buka života.

Od Mehtilde i Gertrude vodi ravni put preko Marije Margarete Alacoque do štovanja Srca Isusova, tome najmirisnijemu cvijetu današnjega religioznoga života. Ako je blažena Marija Margareta Alacoque bila u 17. stoljeću velika junakinja Božanskoga Srca, to su obje duvne iz Helfte u 13. stoljeću bile zora ove pobožnosti, koja će uz štovanje sv. Euharistije obnoviti svijet.

U 14. stoljeću pojavi se u Italiji žena, koja se može porediti sa sv. Hildegardom: Katarina Sienska. (1337.—1380.) Nju možemo porediti također sa sv. Elisabetom Tirinškom. Kao Hildegarda pojavila se u sred burna vremena, koje joj tisuću zahtjeva stavlja; a kao Elisabeta sva se troši u ljubavi bližnjega. Stotine srdaca u svojim se bolovima i zdvojnostima obraćaju toj jednostavnoj ženi iz puka, i svako ode utješen i ohrabren. Ona prati i doživljuje i velike povjesne događaje. Poznato je da je ona bila savjetnica papa i careva, i kao takova proizvela veliko djelo: papu iz Avignona dovela opet u Rim. Ponosne i moćne republike sili snagom svoje riječi na mir. Neumorno posvećuje svoje sile svjetskim, i to zamašnim poslovima, a pored toga znala je čuvati netaknutu svoju samoću s Bogom. To je možda najveće čudo u životu ove žene, da nije nikada dopustila, da bijeda, žurba i kavge života pređu ogradu njezine duše, u kojoj si znala sačuvati duboki mir u Gospodu. Raspelo joj je most, po kojem ljudi preko rijeke ovoga života, prelaze u vječnost. Njezina pobožnost Spasitelju gori u žaru Njegove presv. Krvi. U njezinom

znamenitom djelu „Dialog“ razjašnjuje čudo presv. Oltarskog sakramenta teološkom sigurnošću, a u svojim listovima moli svoje učenike, riječima punim žara neka zbog krive poniznosti ne otklanjaju Njegove milosti. Jer i za Katarinu je česta sv. Pričest nužno sredstvo za spasenje duše. Zanimivo je upravo za naše doba, u kojem sveti Otac želi i vjernicima preporuča čestu, pače svagdanju sv. Pričest, da su u srednjem vijeku Bogom nadahnuti sveci, preporučali čestu svetu Pričest.

S toga je stajališta Katarina zagovornica pravih Euharističnih načela. Sam joj je Bog objavio, da će je poučiti u tajnama svog Sakramenta, da ona druge u vjeri jači. A ona to čini načinom, koji pokazuje njezinu goreću revnost, i ujedno kako je ona pravom nježnošću žene znala utjecati na duševni život drugih. Njezina ljubav bližnjemu, koja proizlazi iz neizmjerne ljubavi Božje, naučila ju da rane i slaboće duše prihvaća samo nježnim rukama.

Pored svih duševnih briga i tjelesnih bola, neslomiva je volja u njoj, i vedra svježost, od koje bi baš naše pesimistično doba moglo učiti radosti, koje pruža služba Bogu.

To su tek nekoje iz velikoga broja svetih žena, po kojima možemo prosuditi razvitak ženskoga roda u katoličkoj crkvi u srednjem vijeku. Žene su to na djelu, rad im obuhvaća sva nastojanja njihovog doba, žene su to svete skromnosti i pobožnosti. Primjer Hildegarde i Katarine uči nas, da budemo pomoćnice u bijedi današnjoj, da stupimo u socijalni boj, da se žrtvujemo za pomoć bližnjega, ali nas i opominje, da ne popuštamo u borbi za vjeru.

Ta i danas nam je poći na križarsku vojnu proti ogorčenima neprijateljima, koji navaljuju na pećinu Petrovu, i koji hoće da prodru sav naš kulturni život mržnjom na Krista.

Tu treba da se i mi žene borimo, da nepozvana i okaljana ruka ne obeščasti barjak Kristov, koji se slavno i pobjedonosno dva tisućljeća već vije. Imena Hildegarde i Katarine, koje su živjele u teškima vremenima crkvenog raskola, ali velike svoje umne sposobnesti stavile pune odanosti i strahopočitanja službi namjesnika Kristova, primjerom su nam u borbi za Božju stvar. A duvne iz Helfte stoje pred nama, prstom na ustima i opominju nas u našem bučnom i rastresenom vremenu na svetu tišinu i svetu sabranost. Kako su one same izgarale kao svijeća na oltaru Gospodnjem, tako neka bude i u našoj duši mjesto pristupačno samo molitvi, središte, u kojemu Spasitelj ima svoje prijestolje, s kojega ravna sva naša djela. „Rad i pobožnost!“ To nam dovikuju ove svete žene.

Kolika razlika između njih i nas! Mi smo tako ponosne na ono, što su žene do sada stekle, ponosimo se izobrazbom, koja se baš u novije doba omogućuje ženama. Pa ipak — šta je sve to, ako

poredimo s mnogostranošću i dubljinom, kojom su ove žene posvetile svoje talente za nama često neobična djela! Mi se gotovo skrupolozno trsimo da se duhu vremena prilagodimo.

Ove su žene imale bezuvjetnu nutarnju slobodu, hrabrost i snagu za nova, često nečuvena djela. Nijesu one sustale pred poteškoćama, niti su poznale ikakove kompromise sa kritičnima prilikama vremena. Dok mi veliki dio svoje snage gubimo gospodarskim brigama, bila je njihova naslada kraljevskim velikodušjem cijelu svoju osobnost posvetiti borbi za stvar Božju. Za sebe nijesu htjele ništa, sve za druge. Mi tako krzmamo svojom odanošću, malodušne smo i klonemo. Naš je religiozni idealizam začađen dimom iz visokih dimjaka tvornica, a u buci strojeva, i prepirci dnevnoga mnijenja ne čujemo glas Božji.

O, da sve dublje prodremo ne samo u život ovih svetih žena, već i u njihove spise! Jer baš mi moderne katolikinje moramo učiti da ispunimo novi naš život duhom njihove duboke religioznosti. Njihov uzor neka nam bude putokazom k svetoj Euharistiji, da taj presveti Sakramenat obrati našu mlakost u njihovu revnost, naše kolebanje u njihovu stalnost, našu malodušnost u njihovu hrabrost, našu slabu spoznaju u njihovu vjeru i mudrost, našu rastresenost u njihovu sabranost. Onda ćemo i mi ispuniti svoju zadaću života, a darove vjere sačuvati svojim potomcima. I naša će rečenica postati ona velikoga sveca, koji je živio u uzburkanome vremenu, slično našemu, i koja rečenica život ovih žena jasnim slovima piše u povijesti: „Nemirno je srce naše, dok ne počine u Tebi, o Bože!“

Marija Herman.

Išlo čeznjom . . .

Išlo čeznjom svuda svijetom
Bezazleno malo, —
Pa na vrata ljudi zemlje —
Lako zakucalo — — —

Pričalo im: — puno sreće —
O pravome sjaju, —
O cvijeću, lepirima —
U njegovom kraju — — —

A sad opet stisnulo se
U te moje grudi, —
Pa gorčinom pita zašto —
Prezreli ga ljudi? — — —

A ja velim — al' je ludo
Oto srce malo, —
Koliko je takih priča, —
Već uzalud palo! — — —

Vjera Cettolo.

Konference kršćanskim ženama.

O dostojanstvu kršćanske žene uopće.

DUPANLOUP.

MAJKA.

Nastavit ću danas, moje gospođe, govoriti vam o majci. Bavit ćemo se njezinom najvećom dužnošću, o uzgoju djece, o pravu, koje joj pripada i kojega se nikako odreći ne može.

Biti majkom ne znači samo dati djetetu život i postaviti ga u kolijevku, to znači, uzgojiti čovjeka, koji vjeruje u Boga, i koji stoji na visini svih svojih dužnosti. To će reći, da materinstvo u tome stoji, uzgojiti dijete i otkriti u njegovoj duši sve sposobnosti i moći intelektualne i moralne, koje je Bog dao. Djeca vaša vam duguju, da tako reknemo, dva puta život; ovaj drugi, što ga dajete dobrim kršćanskim uzgojem, dragocjeniji je od prvoga.

Da, vi ocevi i majke, vi ste naravni uzgajatelji svoje djece. Nitko, ni najbolji učitelji, ne nadomješćuju vas. Uzgoj je manjkav ako se i otac njime ne bavi, a kud i kamo je tužnije, ako ga majka zanemari. Obojica su kod uzgoja tako nužna, da jedan ne može drugoga nadoknaditi, ili treba da bude čudo od nježnosti u jednome.

O uzvišenosti ove dužnosti, o svetom autoritetu što vam ga daje, o izvrsnim sposobnostima, koji su u vama, da ga izvršite, o neprispodobivom dostojanstvu, koje izvršujući ga dobivate, što da vam reknem. Ništa toliko ne štujem i ničemu se toliko ne divim.

A, kada počinje ta dužnost? Divno reče majka Makabejaca: „Ne znam kako postadoste u mojoj utrobi, i kojom tajnom moći, Bog je sačinio vaša uda i vaš život, i dahom svojim učinio da živi duša vaša; ali to samo znadem, da je On to učinio; po Njemu živite i dišete, i Njemu treba da se klanjate.“

Divna li misao jedne majke! To bi morala biti misao svake majke za onih devet mjeseci, u kojima se ona jedina na zemlji može baviti čedom, koje nosi pod srcem. Kojom vjerom, kojom sabranošću, kojim poštovanjem morala bi misliti na blago, koje joj je povjerio Bog! Ne ustručavam se reći, da je za tih devet mjeseci neki tajni upliv, neko tajanstveno uzgajanje, neki odjek duše materinje u duši djeteta, koji mi ne možemo izreći. Zato majka ne bi smjela imati ni misli, ni želje, ni što učiniti, a da se ne pita: kako će to djelovati na dušu moga djeteta.

Kolika pažljivost i kolika briga potrebna je, da ovaj tajanstveni uzgoj ne štetuje s raznih mušica i zlovolje, s pogrješaka, na koje se ne pazi dovoljno, premda imadu u životu velik upliv, jednom riječju neka je u vašoj duši onda samo sve dobro, plemenito, čisto, sveto.

Veliki jedan i genialni govornik rekao je, da se duša majčina ima uliti kao mlijeko u dušu djeteta, da ju posveti i pročisti. A to i jest ono, što ja zovem prvim uzgojem, kod kojega sudjeluje samo majka.

Majkama, koje u to vrijeme stupaju k stolu Gospodnjem dovikujem sa sv. Franjem Saleškim. Ne pričešćujte se nikad, a da ne molite Gospoda, da blagoslovi dijete, što pod srcem nosite. I tako, da tako reknem, krstite dijete sa svim krepostima kršćanskim, i svetošću života. Ali na žalost, baš u to se doba zanemaruje pobožnost i sv. Pričest, koja bi upravo onda bila najnužnija.

U to ste doba tako velike u očima Božjim, imadete ispuniti zadaću veliku, svetu i nježnu. Bog sam, kad hoće da nam nježnost svoju pokaže veli: „Kao što majka nosi svoje čedo, tako vas nosim ja u srcu svome“.

Napokon evo u rukama vašim to malo biće, i odmah počinje drugi uzgoj. Za prve tri godine ocevi ne mogu sudjelovati kod uzgoja, jer im Bog nije dao onu nježnost, koju imadu žene. Malo dijete ništa ne razumije, nego samo pogled majčin. Velim vam sa Fénélonom, sa sv. Pismom, sa učiteljima duhovnoga života, da je vrlo važan uzgoj u prve tri godine, ali tu treba ruka nježna, spretna, ustrpljiva i nada sve čvrsta. Bog vam je dao sve ove vrline, služite se njima!

Govoreći vam ove hvale, ne upravljam ih na vas, već slavim Boga u vama.

Ne ću da vrijeđam oceve, ali velim ono što jest. Malo, bolesno dijete ima kraj sebe majku i oca. Majka je svakako slabije i nježnije konstrukcije. A tko dvori dijete cio dan, cijelu noć, bez sna i odmora, tjedne, možda i mjesece? Majka biće slabije, nježnije.

Za tu veliku zadaću dana je vama nježnost, blagost, strpljivost, opreznost, oštroumnost i jakost; vi ste obdarene nadahnućem, sposobnostima i krepostima, koje nema muž, u tome i stoji vaša veličina, vaše dostojanstvo, vaša plemenitost, radi toga treba da vas štuju oni, s kojima je Bog sjedinio vaš život, a kad bi oni o tome više razmišljali, imali bi više poštivanja za vas, nego što ga imadu. Prve su tri godine djeteta vrlo važne. Onda može nemar i nehaj sve uništiti. Kolikim mladim majkama dijete je kao igračka, i ne misle na ino, nego se sa djetetom zabavljati. Kolike, i najbolje majke, samo u djeci uživaju, gotovo se opajaju u svojoj djeci; kao da su za to majke!

Sastao sam mladu majku, koja mi reče: „Uživam u svome djetetu“. Odgovorio sam joj: „To je velika nesreća, jer ovdje na zemlji ne valja uživati ni u čemu, uživanje nije za zemlju, ono je samo za nebo. Ovdje na zemlji treba samo ljubavi materinske odane, nesebične, a prolazne slatkosti te ljubavi, (upamtite, velim prolazne) dar su Božji, ne valja im se posvema podati. Evo istine, evo kreposti. Ispunite vjerno ovu svoju veliku zadaću, moje gospođe, i recite si: „Nijesam majka da u svom djetetu uživam, već da ga uzgojim za Boga.“ Recite si to ne ustima već srcem, ali srcem, koje

je o tome duboko uvjereno, po tome dobit ćete štovanje same za sebe i za svoje dijete.

Mislite na to, moje gospođe, da se rano, vrlo rano pokazuju klice pogrješaka. Bdijte već rano i pazite na ove pojave.

Najpogibeljnija je slaboća majke kod one djece, koja su bila dugo vremena bolesna u svome djetinjstvu. Takova se djeca obično maze, pa onda postaju egoiste. Kada takova djeca odrastu, velika su briga, da ne rečemo nesreća, za svoje roditelje. Kako da se tome zlu predusretne? Treba upotrebiti svaku zgodu da im se uzgoji srce, prije svega govoriti samo o Bogu i učite ih da Ga ljube. Vježbajte ih u bolesti u strpljivosti. Velika je stvar strpljivost u bolesti, a za dušu, ja se ne ustručavam to reći, nema boljega uzgoja nego što je bol.

A u petoj, osmoj i devetoj godini što je činiti? De Maistre veli: „Ono, što se zove čovjek, naime moralan čovjek, može biti ustanovljeno već u devetoj godini, a bit će uvijek velika nesreća, ako to nije bilo na koljenu i pod utjecajem majke. Ako je taj Božanski značaj ruka kršćanske majke već za rana utisnula na čelo svoga djeteta, možemo biti sigurni, da ga ruka zla ne će nikada otrti.“ Velike riječi, koje neka dobro promisle majke, a također i ocevi. Bog dao, bilo tako. Često vidimo da samo majka djeluje na dušu svoga djeteta, a otac gotovo ništa.

Da govorim ocevima, rekao bih im odlučno, da se i njima baviti uzgojem; ali jedan od stotine misli na to.

Jedno ne mogu mimoići. Bdijte nad ćudoređem vaše djece. Ne dozvolite im ništa što nije v r l o čisto i vrlo decentno. Istina, djeca često ne znadu što je zlo, osim ako ih nevaljala služinčad ne nauči, za to ne imajte nigda slijepo povjerenje u služinčad, ali djeca su malena bića kod kojih narav moralna i intelektualna ne ravna jošte naravlju životinjskom i fizičkom. Bdijte nad djecom upravo skrupoloznom brigom, ne dozvolite da išta prosta (ne velim samo nečista) padne na nježni cvijet nevinosti, koji tako resi djecu.

Dolazim do najljepše godine djeteta, to je dvanaesta godina, godina prve sv. Pričesti.[1] To je jedina godina djetinjstva Spasiteljeva kad nam se pokazao kao dijete, i o kojoj potanje govori Evanđelje. U ovom razdoblju djeteta morao bi se i uzgojem mlade duše baviti i otac. Da dijete dobro obavi svoju prvu sv. Pričest mora mu pomagati i otac, on mora sudjelovati više nego majka, ona ga tu ne nadomješćuje, vaša je dakle dužnost, da svoje supruge na to upozorite. Mnogi muževi to ne razumiju. Podvostručite dakle onda svoje molitve i ne štedite pobožnima vježbama.

Rekao bih vam i to, moje gospođe, pratite s djecom katekizam one godine, kada primaju prvu sv. Pričest. Reći ćete mi, da znadete

[1] Za vrijeme Dupanloupa nijesu obično u Franceskoj išla djeca prije 12. god. na sv. Pričest.

sve, što djeca uče u katekizmu, no ja vam velim, da se nikad ne zna odviše katekizma. Glavni razlog radi kojega vam ovo savjetujem jest taj, da se uživite u osjećaje i misli svoje djece, treba da nastojite da identificirate svoju dušu s dušom djeteta tako, da obje duše žive jednim životom u istoj atmosferi.

Ah, da bi me majke u tome poslušale i slijedile u tančine pripravu djeteta za prvu sv. Pričest. Zar ne bi osjećale na taj veliki dan radost, da su sudjelovale ne samo u radostima djetinjstva, već i ovaj dan, kad se duša djeteta rascvjetala za najljepše čuvstvo i najčišće ganuće.

Razlika među djetetom, koje prima svoju prvu sv. Pričest sa svojom majkom, ili ju prima samo, ne može se opisati, a posljedice su velike za život i za vječnost.

Vi znadete da vas vaša djeca ljube, to je naravno, ta je ljubav, nagrada za vašu odanost. Ne bi bilo dobro, da ste ravnodušne prema toj ljubavi. A ako hoćete, da vas ljube neprispodobivom nježnošću, pričešćujte se snjima na dan njihove prve sv. Pričesti. Ne ćete to naći zapisano u nijednoj knjizi, ali ja sam biskup, koji se jako dugo bavio podučavanjem katekizma, pa me naučilo moje iskustvo da vam to savjetujem.

Poznam majku, koja ima tri kćeri. Tri puta je s njima prošla katekizam. Bilo je to tegotno, ali ona se žrtvovala. Danas veže majku i te kćeri najnježniji vez, kakav se rijetko vidjeva. Te se tri duše sjedinile s dušom majčinom u presv. Srcu Spasiteljevom na dan prve njihove Pričesti.

I otac bi morao raditi tako, i on bi iste plodove ubirao kod djece, a osobito kod sina. Na žalost ne vidimo toga danas.

Godine djetinjstva iza prve sv. Pričesti bit će sretne i blage, ako znadete kod djece očuvati plodove prve sv. Pričesti. Velika pogibao dolazi opet oko osamnaeste i dvadesete godine, treba da onda podvostručite vašu pažljivost. Ocevi su obično još i sada zaslijepljeni, i podavaju se kojekakvim iluzijama, a i majke su često zaslijepljene, ali na drugi način, one najme misle, da više nemaju prava govoriti u toj dobi djetetu. Nestane autoriteta majčina, pokvarile su djecu već u djetinjstvu, kvare ju i kasnije, gotovo bi se reklo da ljubav, to najplemenitije čuvstvo, služi im za to, da djecu pokvare. Ne ljube djecu radi Boga, već radi sebe.

Vidimo to svaki dan kod sinova i kćeri. Savjetujem vam da govorite, ali da znadete govoriti blago, umjereno, snažno, ako hoćete govori s uspjehom.

Priznajem da je uzgoj u zrelijoj dobi djeteta vrlo težak, osobito jer živimo u doba, kad je u mladeži prevladao duh neovisnosti. Koliki se ogluše na riječi majčine, a riječ očevu čuju i onako vrlo rijetko.

Kršćanske majke treba odlučno govoriti. Ako to ne učinite, ne zadovoljavate svojoj dužnosti, vaši će se sinovi izgubiti, a vi ćete pred Bogom za njih odgovarati. Toga se valja sjećati. Vi treba da uvijek održite svoj materinski autoritet. To se na žalost ne čini. Koliko me muke često stoji, da sklonem majke da govore. Velim vam, ako ste odraslu djecu sklonule samo da se na Uskrs pričešćuju, nijeste postignule dosta. Vaše srce i ljubav do Boga neka vas sklone, da ih potaknete da se pričešćuju s vama i o Božiću, o Duhovima i o svim velikim svetkovinama. Ako se pričešćuju samo o Uskrsu, ne velim da to nije ništa, ali je premalo. Rijetko da mlad čovjek ostaje čist, ako se pričešćuje samo o Uskrsu. Neoprostiv je nehaj, kad majke misle da njihov autoritet ikada prestaje. Već sam vam rekao jednom žalostan primjer, kako i djeca sama vama ne praštaju, ako ih prestanete opominjati.

Takovom okrutnom nehajnošću i slaboćom kojom prepuštate dušu vašeg djeteta tužnom slučaju, koji ih dovodi do žalosne smrti, ili do još žalosnijega života, vi ste uzrokom bijedne i nesretne njihove sudbine.

Sve ovo, moje gospođe, znači, da imadete privilegij, koji vam daje osobitu moć i autoritet, koji ne ima otac u prvim godinama, a koji on kasnije tako rijetko rabi. Odatle proizlaze za vas dužnosti, koje ne prestaju nigda, koje morate izvršivati hrabro i odano.

Molim Boga, da ove istine usadi duboko u vaše srce. Molim Ga da vas blagoslovi, da vam dade snagu, da ne klonete u svojoj teškoj zadaći. Prevela *Herma Kürschner.*

Sumrak.

Tiho je jesensko predvečerje, koje tako nujno dušu na razmišljanje raspolaže. Nebo je vedro, ali nekakovom laganom mrenom zastrto, — sve je tako mirno, ni lahora da je čuti. — Naslonjena glavom o ruku sjedim sama kraj prozora i mislim — mislim na prošlost. — Sjećam se dana provedenih s majkom, djetinjstva se sjećam, školskih dana, a u duši se niže spomen za spomenom.

Bijaše negda tako voljko položiti glavu na majčino krilo i motriti sumrak, dok meka ruka kosu mi gladila; tako lijepo bijaše. Pa kad bi prva zvijezda zatitrala, a glas Marijinog pozdrava pretrgao svečanu tišinu predvečerja sklopila bi majka ruke moje i: „Molimo dijete", milo mi rekla. A s usna bi se dječjih tada izvila vruća molitvica, iz dubine srca, koje nije onda ništa morilo; ni tuga, ni briga, a ni slutnja, da majke jednom biti ne će.

— Sjećam se zimskoga sumraka, kad bih, vesela, iz škole majci pohrlila, da joj pripovijedam školske zgode i nezgode i ponosom priopćim pohvalu učiteljice ili ponizno priznam zasluženi ukor. Majka je tada znala pohvaliti dijete, a da se ne uzoholi i obodriti ga, da ne klone. A tko je tada mislio, da majke skoro bit ne će.

— A sada? — Sada sjedim sama u jesenskom sumračju, nema više majčinoga krila, da glavu naslonim, nema meke joj ruke, da mi kosu pogladi, nema mile majčine riječi da ohrabri dijete svoje, što često gotovo da ne klone u bolima, koje mu ljudi zadaju.

Samo još kao negda Marijin se pozdrav glasi, a ja molim, dok na nebu sjaji opet večernjica, pa mi se čimi da u njoj dušu majke zrijem što me ozgo motri i blagoslivlje. *Vrba cetinjska.*

Badnja noć.

Priredila BRANISLAVA.

I.

Bijeli mjesečev trak prodro je smiono u tamnicu na podnožju ponosnoga vulkana Stromboli, te čistim i blagim svijetlom svojim dragao blijedo lice mladoga uznika, crne kose, vatrenih očiju. Zadubljen klečeći u molitvi, slušao je taj bijednik srebrni glas zvonova, koji se razlijegao noćnom tišinom navještajući stanovnicima suzne ove doli, da im je granulo nebesko Sunce, da im se porodio Spasitelj.

Christus natus est, venite adoremus! (Krist se rodi, dođite, poklonimo mu se!) I ubogi je uznik razmišljajući o radostima svete noći zaklopio doskora trudne vjeđe svoje na san, dok mu usta šaputala riječi pomirbe i oproštenja.

I doista proslavio je Giulio čuvstvom veličajne odanosti nevino stradajućega srca najmiliji blagdan kršćanstva u tim strašnim zidinama. Savjest mu je pružala utješno svjedočanstvo, da on nije ubojica starca Libora, koji si je pribavio toliko neprijatelja sisajući svojim lihvarenjem krv ubogih. Giulio je živio samo za Boga i za Marietu, milu ženu svoju, koju su Pavao i žena mu Magdalena, imućni seljaci, uzeli za svoje našavši je kao nejako čedo kraj Ville-Sante.

Drugi jedan, onaj naime nevrijedni brigadir, koji je vojevao proti Papi, videći neobičnu ljepotu Mariete i njezinu sreću sa Giulijem odluči pomoću nekoga sebi jednakog druga, koji je također dignuo oružje na Pija IX., ubiti starca Libora, a svu krivnju baciti na nedužnoga Giulija. I zaista, jednoga dana osvanuše u njegovu stanu dva oružnika, koji ga sapeše, zatim pješke odvedoše u Palermo, a odanle u strašnu tamnicu Liparskih otoka.

*

Ah, svijet je nepravedan, ali u nebu ima pravde za bijedne i zapuštene! — Zar je Giulio o tome dvojio? — Nujne ga misli zaokupile i uzele duši njegovoj mir i volju za molitvu.

Mašta ga zanosila u maleni dom, gdje mlada drugarica života njegova roni gorke suze. Pa da taj rastanak traje jos dvadeset godina? — On, dakle ne će za cijelo to vrijeme vidjeti maloga anđela, kome se nadahu i koji je imao da bude radost ognjišta njihova! — Krv mu uzavre u žilama i on zaprijeti piješću. Ali brojne mu utvare odgovore pakosnim smijehom izvodeći mrtvačko kolo.

„Gle, gle," činilo mu se ko da čuje hrapavi glas bezbožnoga ubojice, „gle, čemu služi poštenje i krepost! Stostruko ovdje! A zatim, zatim?!"

No iz te užasne duševne borbe izađe Giulio kano pobjednik, jer on sklopi ruke na molitvu, a Gospod mu napuni srce nadzemaljskim mirom.

„Bože, Bože," šaptao je tiho, „štiti Marietu i maloga našeg anđela!" . . .

Ravnatelj tamnice sakupivši jednoga dana sve uznike — bilo to oko polovice prosinca — progovori im blagim, upravo očinskim glasom, da im želi za Božić priredìti lijepi dar, te da je u tu svrhu pozvao dva misijonara, što bijahu na polasku u Mesinu, nadajući se, da će se svi okoristiti njihovom prisutnosti. „Djeco moja," reče im, „misijonari ne će vam učiniti ništa zla, već mnogo dobra. Oni će vas poučiti, kako treba da nosite breme života. Evo to je moj božićni dar."

I mutne se oči utamničenika na te riječi zakrijesile, i na tim, od bola stupljenim licima pojavi se tračak mira i nade. Samo neki od njih htjedoše se pokazati jakim duhovima govoreći: „Oh! Isusovci! Manite se tih ljudi!" Ali vele časni Oci Palvalon i Vito ipak dođoše, a badnja je noć brojila jednoga uznika više — Uznika ljubavi — Boga siromašnih patnika. Radosna pak lica utamničenih govorahu najjasnije, kakove je promjene proizveo On u tome prezrenome kutiću zemlje.

Guilio bijaše jedan od prvih, koji su zadobili potpuni mir duše. Iskusni je Isusovac uvidio namah, koliko je blago kreposti sahranjeno u tome gorko kušanom srcu.

„Oče," reče mu Giulio, „vi me držite krivcem, jer se nalazim na tom otoku?"

„Ne, ni najmanje", odgovori mu poslanik Božji privinuvši ga na svoje grudi. „Vjerujte, dobri će se Bog pobrinuti, te ćete doskora izaći iz toga zatvora." Evo, zato je Giulio tako spokojno zadrijemao ove badnje noći, dok su srebrni traci Sicilske mjesečine počivali na upalom licu njegovu.

„Oprosti i ti, Marieto, našem neprijatelju," šaputao je kroz san, „a kad naš anđelak dođe na svijet, nauči i njega opraštati!"

I sanjao je o maloj plavokosoj glavici, ružičastih obraza i anđeoskoga pogleda, ko što bijaše u Mariete.

A liparske su diple svirale božićne pjesmice kraj vlažnih zidova tamnice, koju oplakivahu valovi Tirenskog mora.

II.

Velika živahnost zavladale je te večeri u dvorcu grofice Eugenije, koji je inače bio uvijek tih i žalostan, kao duša njegove gospodarice. Odjevena uvijek u crno, nije primala nikakvih posjeta; ali je zato upotrebljavala sve vrijeme svoje, da koristi bližnjemu, da iskazuje dobročinstva svijetu, koji joj je plaćao samo nezahvalnošću.

Kako već spomenusmo, stara je palača, građena u maurijskom i gotskom slogu, danas neobično oživjela.

„Ljubav! Ljubav! Uvijek samo ljubav!" mrmljao je stari pazikuća grofice Eugenije. „Ali i ljubav ima granica. Nije li dosta, što smo priredili svu opremu za novorođenče jednoga siromaha, zar ga baš sama milostiva grofica mora da nosi na krst danas u ponoći?"

„Svakako," odvrati Ivana svojim malo porugljivim smiješkom, „zar nije sve to bilo načinjeno za novorođenoga Spasitelja? Dakle, strpljivosti!"

„Pa zar ti odobravaš da grofica sama ide? U ponoći? — Znaj, da mi je zdravlje naše gospodarice, nad kojom već od djetinstva bdijem, dragocjeno!"

„Da, da, kao i zdravlje gospodina pazikuće."

„O, ti, mala zlobnice, koja bi se samo uvijek ismjehivala svojim lukavim očima!

„A je l', dragi ujače, da su ipak lijepe te moje lukave oči!" odgovori dražesno dijete. „Iskazujmo dobročinstva veselim srcem, kako nam to često savjetuje draga naša gospodarica."

„Dobro, dobro," odvrati starac. „A znadeš li, da je danas upravo dvadeset godina, što je netragom nestalo djeteta milostive grofice, koje bijaše jedina radost toga gospodskog dvorca."

Ivana, kojoj se na te riječi napunile oči suzama, pođe da učini još zadnje pripreme i donese bogato izrađeni dar namijenjen novorođenome Kralju neba i zemlje, kako to bijaše običaj visokih sicilskih kuća. Lijepi taj posao, ugotovljen iz finoga platna, a urešen modrim vrpcama, načinila je vrlo ukusno sama grofica i njezina vjerna Ivana. Gospodin župnik imao ga je dati onome djetetu, koje bi se rodilo i pokrstilo na samu badnju noć.

Ovaj puta htjela je grofica, da se obred krštenja obavi što svečanije. Znala je ona za bijednu sudbinu nedužnoga Guilia i njegove žene, pa kad joj oko deset sati najaviše, da je Marieta porodila čedo, reče Ivani: „Hajdmo, dijete moje, ja ću biti kuma."

Tko da opiše radost Mariete, koja je poljubivši prvi put svoje novorođenče, uzdahne bolno: „Rodio si se ubog, kao i Djetešce betlehemsko.“

Upravo je odbilo dvanaest sati, kad se gospodska povorka u pratnji djece Marijine približila crkvi i stupila pred krstionicu.

Otmjena je gospođa, sva u crnini, bila kano preobražena, a njeno, tolikim patnjama navorano lice odsjevalo je idealnom ljepotom nade. Pogled joj se ljupko zaustavio na djetetu, tome ružinom pupoljku u pustoši srca njezina. Desno, stajala je Ivana sa bogatim darom, lijevo, pazikuća u najljepšoj svojoj odori.

„Marijane,“ zapita župnik, „vjeruješ li u Boga, Stvoritelja neba i zemlje, koji je i tebe stvorio? — Vjeruješ li u Isusa Krista, koji je trpio i umro za tebe na drvetu križa?“

I grofica odgovori živom vjerom u ime svoga kumčeta: „Vjerujem!“

O, da, ona je vjerovala u Boga priprostih i stradajućih — ona, koja je okusila svu gorčinu bola; u nje bijaše vjere i za sebe i za maleno ovo biće, što no joj počivalo u naručju, a kojemu bijaše još sakrivena duboka ona tajna, što se zove život.

I posvećena voda orosi to malo čelo otvorivši mu vječno, beskrajno obzorje. A on se smiješio uzvišenoj svojoj kumi uprijevši u nju velike svoje modre oči. Na taj pogled ona sva zadrhta, kao da u njem čita sve izgubljene radosti prošlih dvadeset godina.

Nakon svršenoga obreda, ponese grofica novorođenče pred Svetohranište i prošapće: „Isuse, Ti mi povjeravaš ovo malo biće, da ga štitim i nad njime bdijem. Primam ga iz Tvojih ruku, Bože moj!“

III.

Tri su godine prošle, tri godine, u kojima su Guilio i Marieta prolili mnogo suza. Sva grofičina nastojanja, da oslobodi Guilia, bijahu uzalud. Svjedoci nijesu htjeli da opozovu svoja svjedočanstva.

U dvorcu su držali Marietu gotovo kao kćerku grofičinu, jer je grofica našla u njoj dušu, koja bijaše kadra da je razumije. A moguće da je i druga neka tajna sveza postojala među njima. Zašto bi inače obadvije zadrhtale, kad bi grofica privinula k sebi svoju štićenicu govoreći joj: „Marieto, kćeri moja, ja ću ti vratiti Giulia. Moje mi srce to govori.“ — „Ah, kad bih i ja mogla vratiti vama, što ste izgubili,“ odgovaraše Marieta. „Ali vaš je anđelak poletio u lijepa nebesa.“

Tko da protumači to nepojmljivo iščeznuće? Zar je i grofica bila predmetom kakve tajne zavisti? . . .

Središtem ljubavi svih stanovnika bogatoga dvorca bijaše Marijan, taj „mali kralj sviju srdaca,“ kako ga je imovala Ivana. On je od dana u dan bivao sve veći i dražesniji, osobito kad bi uveče kleknuo do majke, sklopio ručice i anđeoskim glasićem molio: „O, dragi, mali Isuse, koji vladaš u nebu, vrati mi oca, pa uzmi, ako treba, mladi život moj!“ Tad bi mu se očice napunile suzama, što ih anđeli ponijeśe pred prijestolje Božje.

Ove je godine grofica htjela da uredi betlehemsku špilju, kako ju bješe zamislo sv. Franjo Asiski; i zaista joj uspjelo da načini pravo remek-djelo, što je vjerno prikazivalo betlehemska mjesta.

Izvadila je sve najdragocjenije stvari, što su godine i godine ležale zaboravljene u starim ormarima, samo da razveseli srce miljenika svoga, Marijana. Straga prikazivahu franceski, umjetno izrađeni sagovi Betlehem i njegovu okolicu, a u daljni opažahu se kule jeruzalemske. Sve bijaše namješteno najvećom povijesnom i zemljepisnom točnosti. Tu se nalazili pastiri s brojnim stadom, tamo opet sv. Mudraci sa sjajnom zvijezdom.

Upravo su dovršivali i Marieta pružaše grofici kralja Melkiora, koji se ponosno držao na svojoj devi, kad najednom kućno zvonce naglo zazvoni i pazikuća donese brzojav. Marieta, u koje bijaše vanredno obzirna narav, pođe u drugu sobu, a grofica otvorivši dršćućom rukom predani joj papir pročita najprije potpis: Otac Salvator, — a zatim ohrabrivši se uze dalje čitati: „Brigadir mrtav, na smrtnom je času priznao nedužnost Giulievu, koji je pušten na slobodu, te danas dolazi.“

IV.

Mali je Marijan legao, jer se počelo mračiti. „Zašto su zatvorili velika vrata dvorane?“ pitao je drijemajući. „Možda će dragi Isus baš onuda doći.“

„Možda,“ odgovori majka poljubivši ga u nevino čelo.

„Ali, zar ne, da će doći? Ja ću ga onda moliti za tatu.“

I ovako čavrljajući mala je ptičica zaspala u svome bijelom gnijezdu. U ponoći zazvoni svečano zvono susjedne kampanile, a dva pastira, sakrivena iza velikoga zastora, sakrivahu radosnu dobrodošlicu novorođenom Kralju sviju kraljeva, dok ih Ivana pratila nježnim svojim glasom.

Na to se Marijan probudi, sjedne u svoj mali krevet, a oči mu se od miline orose suzama. Zatim skoči dolje, te potrči bosonog i u košuljici do betlehemske štalice i kleknuvši reče: „O mali, nebeski Isuse, budi tako dobar, pa mi vrati oca!“

„Anđele moj!“ usklikne netko ganutljivo, a u isti čas dvije jake ruke zagrle Marijana. Bijahu to ruke njegova oca.

„O, anđele moj! Tvoj mi je život draži od mojega!“

A Marieta? — Ona nije čula više ništa, onesvijestila se.

„Marieto, mila moja Marieto!“ poviče Giulije.

Grofica dotrči. „Ah, ta ju je nagla sreća porazila.

I Marijan poče plakati: „Majčice, majčice nemoj umrijeti!“

Grofica otkopča gornju haljinu Mariete, da ju natare svježom vodom, kad najednom opazi na snjegobijelom vratu onesviještene majke crveni znak nalik na ružicu.

„Giulije, Giulije," poviče ona, „reci mi, za ime Božje, da li je Marieta uistinu bila kćerka onih seljaka?"

„Ne, njoj se ne zna za oca i majku, jer su ju kao nejako dijete našli."

— „Gdje?"

— „Kraj Ville-Sante."

— „Kraj Ville naše gospodarice!" uskliknu Ivana i pazikuća.

„Ali grofica nije više slušala. Klečeći cjelivala je svoju izgubljenu, a sada opet nađenu kćerku."

„Vilma, Vilma, ljubljeno dijete moje!" govorila je kroz plač.

„Bakice," upita Marijan, kad se Marieta povratila k svijesti, „tko su ona dva anđela, što kleče na ulazu u Betlehemsku spilju?"

„Dijete moje, to su ti anđeli nevinosti i molitve, koji nam prirediše tako divnu badnju noć."

Hilda.

(Priča). Prevela ZORA HEGEDÜS.

Bio je badnjak. Tome je već davno — davno. U siromašnoj kolibici sjedila je mala djevojčica, držeći u ruci cvijetnjak, u kom se zelenio malen bor, koji je ona pred tri godine, sama u nj zasadila. U te djevojčice bile su lijepe, jasne oči, a glavicu okruživali joj uvojci zlatne kose. Prava slika mira i nevinosti — proljeća života.

„Što radiš Hildo?" Zapita majka iz kreveta, na koji ju je bacila teška bolest. „Majčice," odvrati Hilda, jutros, kad sam u naše susjede zamolila hljeba, darovala mi je i tri svijeće, a ja ih želim sada da pričvrstim na moj borić, da ih uzmognem zapaliti, kad s obližnjeg tornja navijesti zvono, da Isus dolazi."

„Ah jadno dijete moje," uzdahne majka, „pred naša vrata Isus više ne će doći, jer ću, ćutim, još danas umrijeti. Ne meći svijeće na bor, već ih metni na moj lijes, kad ti u nj polože tvoju majku".

Kad to dijete začu, prepane se, potrči k majci, obujmi je, i kroz plač moljaše je, da ju ne ostavi.

„Jedinice moja, da ne ima tebe, lako bih ja pošla s ovog svijeta. Ništa ne imam, da ti ostavim, do one stare škrinje, koju mi je tvoj pradjed darovao i do one ptičice u kavezu, koja sada tako tužno cvrkuće. Ali Bog te zato ostaviti ne će. Dobra naša susjeda mlinarica obećala mi je, da će te kroz zimu prehraniti. U ljetu, kad svane toplo sunce . . . ." Ne čekajući svršetka, otrči Hilda do liječnika i moli ga, da dođe, da joj spasi majku. Liječnik, ganut tom djetinjom ljubavlju, pođe s njome, Stupivši u sobu, u kojoj je vladala grobna tišina, vidio je na prvi pogled da je prekasno. S bolnim izražajem lica ležalo je na krevetu mrtvo već tijelo jadne žene — majke.

Hilda tada ispuni majčinu želju i do mala plamsale su nad skromnim ljesom tri svijećice, tako dugo, dok ne spustiše lijes na obližnjem groblju n hladnu zemlju.

Cijelo to vrijeme sjedila je Hilda kraj majčina kreveta i neprestano gorko plakala. Njene lijepe oči zastrle se mutnom koprenom suza, a lice njeno bivalo je danomice blijeđe. Uzalud je tješila susjeda, uzalud joj pjevala njena omiljela ptičica. Ali nakon sedam proplakanih dana i probdijenih noći, sažali se nad njom san i povede ju u jednu bajnu dolinu, kroz koju je žuborio potočić. I tu na cvijetnoj poljani, ukaže joj se lijepa, bijelo odjevena, gospođa, u kojoj ona prepozna svoju majku. „Zašto plačeš neprestano za mnom, dijete moje?" Upita je blagim glasom „Ah majčice, sad više ne ću plakati, kad si mi se opet povratila. Plakah, jer si me ostavila". Žalosno pogleda mati čedo svoje i prosbori: „Čuj me, moja Hildo! Ja ne smijem više kod tebe ostati. Ujutro, kad se probudiš, a tvoje oči opet zaliju suze, idi u onu staru škrinju, tamo ćeš naći malenu svilenu maramicu, na kojoj su izvezena tri lijepa liljana. Otari si njome oči i prestat ćeš plakati." To rekavši iščeznu. Hilda se probudi, a prvi joj uzdah bijaše „majko," te brizne u plač. I te joj suze dozovu u pamet njen san, ustane pođe tražiti, i zaista nađe malen omot, u kom je bila maramica. I tuj se ispune riječi, što ih je u snu od pokojne majke začula. Videći maramicu, zaplače ali od veselja i za zadnji puta, jer odsele više nije plakala, sjećajući se majke. I tako proživi mala sirota sa svojom malom ptičicom zimu, a dobra susjeda mlinarica nije zaboravila obećanja, što ga daše umirućoj ženi.

Mlinar, njen muž, koji bijaše škrtac, stao je ženi prigovarati zbog toga, te se često sa ženom stao svadjati. To začu Hilda. Brzo dozri u njenoj glavici odluka, što da učini. Načini si malen svežnjić i s time stupi pred svoju dobročiniteljicu i hvaleći joj na svemu, zamoli je, da se pobrine za njenu ptičicu, koju joj poklanja. „Ta kamo ćeš?" Upita je ova začuđeno. „U svijet, s mojom maramicom utirati suze. Zima je prošla, sunce me gotovo zove. S Bbogom i hvala!" I ode. Kroz šume, gore i ubave doline koračala je, ne bojeći se ničesa, jer iste vukove, koje je znala sresti, svojim je anđeoskim pogledom ukrotila.

Idući tako, susretne se jednog dana, na obali dosta velike rijeke s malenim dječačićem, koji plakaše gorko za svojom igračkom, što mu je tuj potonula. Nemoj plakati, jer ja suza ne ljubim! Izvadi mala

tješiteljica maramicu i otare njima dječaku oči, tješeći ga ljubeznim riječima. U to je dječak već i zaboravio na svoju nesreću, te gledajući lijepe, vedre oči Hildine sjeti se svoje starije sestre, i zamoli je ne bi li htjela ići s njime, jer, reče: „U moje seke, vazda su oči pune suza, dođi sa mnom, jer ti jedina moći ćeš je utješiti. Pođoše. Idući tako, zaista vidje Hilda par koraka pred sobom mladu djevojku, koja uprv se o jedno drvo, plakaše ljuto.

„A zašto ti plačeš?“ Upita je, pogledavši je. „Ah, ti toga ne razumiješ. Izgubih prijatelja, a to je velik bol“. „Ako nije ništa drugo, to se dade pretrpjeti“ i otare joj svojim rubčićem oči. „Tad uzdignu svoj mio pogled na žalosnu djevojku. Istoj odlane bol i promatrajući je, reče Hildi: „Gledajući u tvoj nevini, vedri pogled, mora da svakome odlane bol, pa makar bio i velik ko moj. Hoćeš li poći sa mnom k našoj kraljici, da i nju utješiš?“ Idući zajedno u grad, pričaše joj djevojka o kraljičinoj tugi. „Već pred tri godine uzela im je smrt jedinicu kćer, a rascviljena majka — kraljica — plače još uvijek. Kralj je već sva moguća sredstva upotrebio da je utješi, ali zalud“.

Nakon raznih zaprjeka, dospje naša Hilda do kralja i ispripovjedi mu svoju namjeru.

Odmah je povede pred vladaricu. Kraj prozora sjedila je, u crno zavita, pred slikom svoje kćeri, a niz lica, padale joj vruće suze. „Ovdje je jedna mala djevojčica i nosi ti uz pozdrav Božji utjehu!“ reče kralj. Hilda izvadi svoju čudotvornu maramicu, uzdigne svoje sjajne oči ka kraljici i gledajući je reče: „Ne plači kraljice naša!“ I položi svoju maramicu na njezino zaplakano lice. Videći kraljica Hildinu sućut i ugledavši u njoj ljepotu i lik svoje pokojne kćerke, rekne uz blažen smiješak:

„Krasnog li djeteta“ i privine je na svoje grudi. Odmah zapovjedi kralj, da se s tornja skine crna zastava, neka svi znadu, da je u dvor opet došla radost i mir, a Hilda, donositeljica tog mira i utjehe, neka im nadomjesti kćer.

I postade od sirote kraljevna.

Kad je porasla, svak joj se divio, gledajući u njoj, u njenim očima, blagost i dobrotu.

Za svog života, mnogo je još suza Hilda otirala, te ljudi vele. da je to bila moć njene maramice, a oni koji žele pogoditi istinu kažu, da je suze utirala svojim blagim, nevinim anđeoskim pogledom,

Na žalost, kraljevne Hilde u svijetu više ne ima, a suza imade mnogo — mnogo!

Pa ni pčele . . .

Pa ni pčele oko cvijeća, —
Već de lijeću, —
A ni liljan nije više — — —
U svom cvijeću . . .

Slušala bih jošte rado —
Zujak pčela, —
I još gledat bijeli ljiljan —
Ja bih htjeta! — — —

Al' Bog znade svoju djecu,
Što si žele, —
Pa uzduhom prosipao — —
Bijele pčele — — —

I poljam plašt satkao
Bijele boje, —
Čist i nježan — ko u ljetu —
Ljiljan što je . . .

Vjera Cettolo.

„Intermezzo“ u ratu.

Crtica iz njemačko-franceskog rata.

Događaj, koji ću opisati, zbio se jeseni godine 1870. — Tu godinu ne će lako zaboraviti ni Nijemci, ni Francezi.

U nekom, malenom selu Franceske, počivale su čete njemačke vojske. Pošto je Sedan bio predobiven, a Metz pao, dopustile si čete nekoliko dana odmora. Momčad — sve sami dobri južnjaci — smjestili se i udesili si mjesto odmora, koliko se dalo udobnije, ne znajući, kako će dugo moći ostati na mjestu, ili ne će li se već do sjutra naći na drugome svijetu. Bilo je to u subotu. Od zapovjedništva dođe zapovijed, da se čete opreme za sjutradan na svečanu službu Božju, ako se u tako napornoj službi, za ratnog, burnog i opasnog vremena, može uopće i pomisliti na kakovu svečanu opremu. — Momci na zapovijed uzeše čistiti svoje odijelo, prali se, kefali i redili na vojničku, opkolili svoga vojničkoga svećenika, i cijelo se večer ispovijedali, kako bi što ljepše proslavili svetu nedjelju. Sutra ujutro stajahu svi u paradi pred seoskom župnom crkvom. — Nu, crkva je bila zaključana, a nigdje živoga seljanina u blizini. Od straha pred vojskom posakrili se domaći žitelji. Vojnički svećenik i jedan od časnika pođu potražiti zvonara; ali se ovaj ustručavao otvoriti crkvena vrata, jer mu je to zabranio seoski starješina. — Časnik ga ostavi, rekav mu, neka ne odilazi s mjesta, da im bude pri ruci, dok dobe od starješine dozvolu, a sam se sa svećenikom zaputi k starješini. — Ne malo se uplaši seoski starješina s toga zahtjeva: „Za jedan sat imat će naši župljani svoju pučku Sv. Misu. Moglo bi doći do kakovih nemilih prizora; — ja ne jamčim za mir“ branio se starješina.

„Ali, ja jamčim!" odlučno će časnik. — „Naši su vojnici dobro disciplirani. Oni žele svojoj vjerskoj dužnosti zadovoljiti, i vi ćete im za to svoju crkvu ustupiti. Za jedan sat mi smo gotovi; a tad možete vi svoje Bogoslužje otpočeti. Niko od naših ljudi ne će za toga vaših mještana uznemirivati."

Starješina se branio, jer — otvoriti crkvu može dozvoliti samo mjesni gospodin župnik.

Ovi će odma gospodinu župniku.

Prestraši se gospodin župnik, kad stupi preda nj časnik; ipak mu se srčano opre, jer, da ne pušta vojske u crkvu, ni pod koju cijenu. Svojim će tijelom zakrčiti put u nju, i samo preko njegovog tijela — makar i mrtvog — moći će unići. On, da ne može dozvoliti protestanskim bogoslužjem obeščastiti svoju crkvu.

„Ta mi smo svi katolici!" pouči vojnički svećenik župnika.

„Kakvi katolici!" nevjerovano će župnik. — „Otkada su već Prusi protestanti!"

„Na žalost; ali ne svi! — Trećina naših četa katolička je," dokazivao mu vojnički župnik.

Napokon, no ne bez nepovjerenja, dozvoli gospodin župnik otvoriti crkvu, pogodiv se prije s tom dvojicom, da će iz sakristije paziti, hoće li se uistinu držati katolička služba Božja — te poruči zvonaru, neka otključa crkvena vrata.

Sad se ali usprotivi zvonar; ne može tobože naći ključa, te udri grditi i psovati te švapske sotone, radi kojih je crkvene ključeve zakopao negdje u njivi. Časnik nije imao više toliko ustrpljenja, da se i s ovim na novo pogadja, dokazujući mu katolištvo svojih četa, već naloži seoskome starješini, neka dadne po kojem bravaru otvoriti vrata. No bravara nije bilo u selu. — Sad priskoči jedan od momaka iz vojničkog reda — kršni bavarac — bravar od zanata — i za pet minuta otvore se vrata.

„Nasilje!" — „Provala!" — „Švapska objest, drzovitost!" počeli francezi rogoboriti, sjativ se medju tim oko svoje crkve. — Njihov gospodin župnik uniđe za toga u crkvu kroz sakristiju i postavi se na vrata, mjereći kritičnim okom unilazeće vojnike.

Tiho, šuteći ulazili vojnici u crkvu. Svaki se prekrstio svetom vodom na ulazu, a pred velikim oltarom, t. j. pred presvetim oltarskim Sakramentom pobožno se poklonili koljenom do zemlje.

Dupkom napuni vojništvo crkvu.

Franceski svećenik pomno je motrio i sve više se snebivao videći gdje momčad nijemo i nepomično stoji, čekajući na početak službe Božje. Nije bilo ni jednoga, koji ne bi bio imao uzase svoju molitvenicu, a mnogomu oko ruke, kojom je minulih dana posjeko

možda više nego jednoga neprijatelja, vidio je ovitu krunicu. — Nekoji su molili samo usnicama, nekoji se zadubli u promatranje, nekoji znatiželjno ogledali nutrinu crkve, ali ni jedan da bi se ponašao nepristojno. — Sad pozvoni zvonce na sakristiji i vojnički svećenik izađe — odjeven u misno ruho — k oltaru. Na pjevalištu, za orguljama sjedio je već orguljanju vješt vojnik, snažno preludirajući. Svećenik se spusti na podnožje oltara, otpoče pristupne molitve, glas orgulja bivao sve tiši i ponizniji, dok prisutne ne navede na pjevanje njihove opće poznate, priproste misne pjesme. Iz kojih 800 grla razliježe se krepko i zvonko ona prelijepa — i na hrvatski prevedena — misa: „Pred tobom o Bože kleči skrušen puk kršćanski".

Daleko odavle, tamo preko Rajne, u svojoj domovini, učili su ti vojnici ovu staru njemačku pjesmu i pjevali je, jedan ovdje, drugi ondje, danas pak ovom pjesmom eto ispovijedaju svoju katoličku vjeru u tuđoj zemlji, pred narodom tuđega jezika i tuđih običaja, ali vjerskim životom sebi posvema jednakim. — Bez dvojbe, mnogi se mišlju prenio u svoju domovinu, svoju domaću crkvu, gdje sada u isto vrijeme za nj diže k nebu sklopljene svoje ruke otac ili mati, brat ili sestra, supruga ili zaručnica.

Poslije evanđelja slijedila je propovijed — kratka, ali krepka — iz srca izašla, k srcu prodrla. Pažljivo je saslušaše: ni da bi okom trenuli, loviše riječi propovjednikove. „Nevolja uči moliti se Bogu," tako isto i riječ Božju slušati. — Služba se Božja nastavi; prođe Prikazba i Predslavje; u nijemoj tišini pada momčad na koljena. — Za odulje stanke počnu orgulje tiho i sa strahopočitanjem, a ponizna pjesma digne se nad oblake: „O, Bože nijesam vrijedan . . . . ." Vojnik na bojištu znade najbolje, koliko i što znače posljednji retci te kitice. — Kad se svrši i misnikova Pričest, izgovore ministranti „opću ispovijed" a k oltaru pristupi do dvije stotine vojnika, da prime svoga Spasitelja u svetoj Pričesti. — Nije tu bilo nikakve vojničke parade, već onako na domaću pustilo ih k oltaru; no mila i sveta ozbiljnost na njihovim licima, kazivala je s kim su zabavljeni u duši i srcu.

Domaći franceski župnik, klečeći u klecalu do sakristije, motrio je sve to pozorno. Čuvstva iznenađenja, udivljenja i ganuća svladala ga, i on zaplaka od milja. — „To, zar da su barbari, nemani, divljaci, bezbožci?" — pitao se. — Odgovor na to, gledao je svojim zdravim očima.

Svrši se ta vojnička Sv. Misa. — Tiho, šuteći, ko što uniđoše, vojnici u najstrožem redu iz crkve, izkazavši prije svoju počast Bogu, stolujućem na oltaru. — I svećenik bje gotov. Ovršiv svoju zahvalu, pođe da se udalji; ali ga ustavi domaći župnik i reče mu duboko ganut: „O, koliko moram ublažiti svoj sud o Njemcima! Stidim ga se veoma! Kamo sreće, da ima u nas takovih muževa! Koje čudo,

što propada vojska države, koje muževi drže ispod svoje časti moliti se Bogu, nedjeljom pribivati svetoj Misi ili uopće svoje bogoštovje javno ispovijedati, misleći, da i suviše časte Boga, ako mu još ko milostivo priznavaju bivstvovanje! — Iz vaših ljudi govori snaga, nepokvarenost, vjera, posluh; — njihovo obličje sjaji nadnaravnom silom. — Ah, — čemu da ih poređujem našim vojnicima ili drugim mladim ljudima, motreći njihovo ponašanje u crkvi! — Sad mi je sve jasno! — Sad pojmim uzrok porazu naše vojske. — Radi naše zajednice u svetoj katoličkoj crkvi, neiskazano mi je drago, što sam svojim očima vidio i svojim ušima čuo tu divnu vjeroispovijest vaših vojnika, ma da mi rodoljubno srce krvari radi prevelike razlike poređujući je s našima. Da, da; — sad mi je sve jasno!"

Završujem željom franceskog župnika: „Kamo sreće, da ima u nas takovih muževa!" — Muževa, iz kojih govori snaga i jakost, nepokvarenost, vjera u Boga i posluh prema od Njega postavljenim autoritetom; — muževa, s čijih bi lica sjajila nadzemaljska sila!"

Usuđujem se još primijetiti, da bi se i kod nas moglo doći do te željne sreće: a to, kad bi vrle čitateljice „Vjere i Doma" svojski poradile oko toga, kako bi naš ženski svijet živo prionuo uz pouku biskupa Dupanloupa na konferenciji sabranim ženama, naime: da je dužnost i zadaća kršćanske žene uopće, ponapose supruge i majke: nastojati u prvom redu, da bude sama dobra t. j. kreposna, da ustraje u dobroti, a tada da dobrotu uzdržaje oko sebe, da ju objašnjuje i proglašuje, te svoju okolinu — svoju djecu — na dobro upućuje i učvršćuje. *Samaritanka.*

Zdravstvo.

Djelovanje čaja na živce. Čaj je piće, koje mnogima za svakdanji užitak služi. Piće, koje mi čajem nazivamo dobivamo, ako lišće od grma kinezkoga čaja vodom poparimo, Kao što sva aromatična pića, tako i čaj sadržaje u sebi ponešto otrova, koji se donekle gubi priugotavljanjem. Pravi čaj, (jer ima i patvorenog) sastoji, osim od vlakna, vode i klorofila (lisno zelenilo), od biljevne bjelančevine, tein-a, koji mu je najvažnija sastojina, onda od trijeslovine, od hlapivog ulja, od kojega čaj onako ugodno miriše i ima ugodan tek.

U čaju sadržan otrov, tein, stopi se u vrućoj vodi, te postaje prilično neškodljiv, ako se čaj dobro priređuje i ako ga se odviše ne uživa. Druga sastojina čaja, koja nije korisna jest trijeslovina (tanin) koja dođe tim više u piće, čim je dulje čaj u vrućoj vodi. Pet časaka dovoljno je da ostavimo lišće čaja u vrućoj vodi.

Da se učini što neškodljiviji tein i trijeslovina, valja čaju dodati mlijeka,

jer ono čuva sluznicu želudca od škodljivog učinka trijeslovine.

Čaj veoma draži živčevlje, osobito djeluje na mozak, zato ćemo teško zaspati, ako smo neposredno prije spavanja pili čaj, krv brže kola tijelom, koža jače isparuje, kad čaj pijemo, laglje mislimo i duševno radimo, a želudac bolje probavlja; stoga je dobro, da uz čaj uzimamo i tvrde hrane (kruh, meso, jaja). Ako nam je probava pokvarena, kad nas boli glava, ili nam drugačije nije najbolje, pomaže nam malo toploga čaja veoma dobro.

Pošto smo čuli, kako čaj djeluje, sami ćemo uvidjeti, da ne valja mnogo i jakoga čaja piti, jer se onda živčevlje odviše uzrujava, srce prebrzo kuca, ne možemo probavljati i postajemo sve slabiji.

Disati valja kroz nos. Kao što nije zdravo udisati u ljetno doba kroz usta vrući zrak, napunjen miasmi i prašinom, tako nije dobro po zimi govoriti mnogo na ulici, niti udisati na usta hladni zrak, jer od toga mogu nastati nahlade u grlu i u plućima. — Zadaća usta jest, da primaju hranu i da služe za govor, dočim je nosu svrha da grije i čisti zrak, što ga udišemo.

Svježi kruh u mnogima se kućama troši, a da se ne zna kako je uživanje istoga vrlo škodljivo. — Stari kruh se žvakanjem usitni — dočim se svježi sljepi u gvale (grudice) koje obložene slinom lako prolaze kroz jednjak, ali se u želudac zalegnu kao olovo. Želudačni sok ne može prožeti u žilave, gladke grudice, pa tako leže dugo u želucu i štetno utječu na živce. — Sprečava se kolanje krvi, osjeća se tištanje u želucu, nastaju grčevi, te krv navaljuje u glavu.

I ne rijetko se već dogodilo, da je gladan čovjek, koji se je najeo svježa kruha umro. Više škodi svježi crni kruh nego bijeli, jer se već sam po sebi teže probavlja. K. P.

Hladne noge. Uspješno sredstvo, koje koristi čitavomu tijelu, a podaje toplinu i nogama jest kućna gimnastika. Općenito je poznato, da gombanje djeluje na pravilno podijelenje krvi u tijelu. A upravo od nepravilnoga ili manjkavoga podijelenja krvi bivaju hladne ruke i noge. Tko pati od toga, neka se svaki dan gomba u sobi 15 do 25 časaka, pa će mu biti pomoženo.

Slana voda liječi opekline. Vrlo uspješno sredstvo proti opeklinama je slaba rastopina soli, u koju neka se opečen prst ili ruka urone i drži neko vrijeme. — Kod opeklina u licu ili drugom dijelu tijela mogu se stavljati oblozi od slane vode.

Jednostavno sredstvo proti otrovanju. Često se događa, da se ubodemo perom ili da se ozlijedimo fosforom od žigice, pa nam prst ili ruka počne naticati i boliti. Ako nemamo drugog sredstva pri ruci, a liječnik je daleko nema boljeg sredstva, nego bolesno udo uroniti u kiselo mlijeko ili stepke, koje se od toga sasma ugriju. To neka se opetuje 2 do 3 puta. Odma će se čutiti polakšica — i za 1 do 2 sata bit će svaka pogibelj odstranjena.

Kućanstvo.

Naravni maslac razpoznat ćemo od margarina na ovaj način. Namazat ćemo čisti bijeli papir maslacem, pa taj papir zapaliti. Ako je maslac naravan osjetit ćemo sasma ugodan miris. Upalimo li pak papir namazan margarinom ne će ugodno mirisati već po lojanoj svijeći. Isti će se miris osjetiti ako je naravnom maslacu primješan margarin.

Masne mrlje sa svile najbolje se odstrane čistom žestom (Rektificirter Weingeist), njom se nakvasi bijela tanka platnena krpa, te se njom polako tare mrlja dotle, dok se mast ne izgubi, zatim se opere čistom hladnom vodom te osuši.

Sočivo (grah, leća), koje se teško kuha, postat će brzo posve mekano, ako se primješa malo sode, po prilici 1 žlica na obrok od 6 osoba. Dobro je također sočivo namočiti u večer u slanoj vodi. Ovako će se sočivo, ma bilo i više godina staro, posve mekano skuhati.

Kolačići za božićno drvce. 5 žutanjka, 28 dg. šećera, 14 dg. maslaca, 2 žlice ružične vode (iz ljekarne) dosta brašna i nešto anisa. Od toga se umijesi tijesto, izvalja, i izrežu zvijezdice, namažu žutanjkom, posipaju tučenim mandalama i peku se na maslom namazanom limu.

Kolačići od oraha pol kg. šećera miješa se sa 3 cijela jajeta $^{1}/_{4}$ sata, zatim metni 28 dg. tučenih oraha. Od toga se tijesta metnu male hrpice na komadiće hostije i peku se dok su svijetlo smeđe.

Svega po malo.

Nazadak tako zvane „Schund-literature.“ Mnoga ženska društva živahno se borila proti takovoj nečistoj literaturi, a uspjeh, koji su do sada postigla, bit će im pobuda za novi boj. Zeitungsverlag javlja naime, da je promet u g. 1908./9. iznosio 60 milijuna, a u g. 1909./10. spao na 55 milijuna, a cijeni se, da je u slijedećoj g. spao opet za kojih 10 milijuna. Taj se nazadak opažao svagdje, gdje su oblasti i organizacije radile proti raširenju takove literature. Dok se kod nas »Grička vještica« i »Tajne krvavoga mosta« prodavaju na kilograme, opaža se drugdje da romani te vrsti više ne doživljuju one bajoslovne naklade. Kako dugo će kod nas majke ostati ravnodušne proti tome, da im djeca u izlozima gledaju svakojake prostote i čitaju svakojake novine i knjige?

Primili smo: Mihovio Pavlinović, spjevao Đurić Guslar. Izdaje hrv. kat. akad. prosv. društvo „Pavlinović,“ Zadar. Cijena 30 para. — Preporučamo.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Učiteljica Konavoka. Malo preinačismo. Izaći će do zgode. Nemate vremena velite, ta za dobru stvar valja ga imati. Srdačno pozdravlje!

Molimo one, koji promijene adresu, da to izvole najaviti upravi, jer se opetovano dogodilo, da nam pošta vraća pojedine brojeve pretplatnica, koje su platile pretplatu, nu adresa im je nepoznata.

Dužnike molimo da namire dug. Godište se dovršuje, a nekoji ne poslaše još pretplatu.

Pripovijesti:

Razne vijesti:

Zdravstvo:

Kućanstvo:

Književnost:

Iz ženskoga svijeta:

Svega po malo:

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Tomić Marija, Osijek, K 3·—; Kürschner Zlata, Požega, K 3·—; Medvedović Emica, Ludbreg, K 3·—; Majerović Marija, Lipice, (za VI. godište), K 3·—; Heiger Antonija, Zemun, K 3·—; Kardjole Vinka, Šibenik, K 3·—; Grego Ankica, Velaluka, K 3·—; Nekoliko bivših učenica i nekoliko bivših kolegica blagopokojne učiteljice u m. udove Lang darovalo u ime vijenca zakladi časopisa „Za vjeru i dom“ K 10·—; Sagaj Alojzije, Sv. Lovrinac, K 3·—; Poturica Katica, Zagreb, K 3·—; Živković-Šironjica Anton, Dubrovnik, K 2·—; Milković Marija, Perušić, K 3·—; Rešetar Sonja, Josip dol, K 3·—: Krpan Anka, Alaa (i za 1911.) K 6·—; Radeljević Mileva, Smokovljani, K 3·—; Rušec Stjepan, Vinica, K 3·—; Franceschi Mila, Splitska, K 2·—; Takšić Marija, Drenovci, K 3·—; Kovačić Štefanija, Ogulin, K 3·—; Potočki Adolfo, Daruvar, K 3·—; Lovinčić Anka, sv. Jakob, K 3·—; Bičanić Olga, Međugorje, K 3·—; don Ivo Dagonig, Pridvorje, K 3·—; Sagorišek Marija, Sotin, K 3·—; Sene Mijo, dekan i župnik, Babinagreda, K 3·— (za 1913.); Anka Ljubetić, Sutivan, K 2·—; Miroslav Hržić, Osijek, K 3·—; Gjoka Prelić, Nikinci, K 3·—; Stanka Sladović Beč, K 3·—.

Uprava i otpravništvo lista:

Anka Kovačić, učiteljica, Zagreb,
Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:

Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.